

Gorenjski GLAS

G L A S I L O   O K R A J N E G A   O D B O R A   O F   K R A N J

Leto II. — Štev. 6

Kranj, 8. februarja 1949

Cena din 2-

Stoletnica Prešernove smrti

Danes praznujemo stoletnico Prešernove smrti in ob tej priliki nam tem bolj živo stopa pred oči poslednje poglavje pesnikove življenske žaloigre.

Pesnik, ki je pred sto in enaindvajsetimi leti dovršil študije s promocijo na Dunaju, je komaj dvajset let opravljal svoj poklic, vseskozi preganjan in zapostavljen. Osemnajst let je opravljal v Ljubljani pisarniško tlako kot advokatski koncipient približno z enakimi dohodki kakor jih je imel v študentovskih časih. Njegova prošnja za

Pokopal misli visokoleteče,
željá nespolnjeneh sem bolečine,
ko Crtomir ves up na zemlji sreče;
dan jasni, dan oblačni v noči mine,
srce veselo in bolno, trepeče,
vpokojle bodo groba bolečine...

Zivé naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat' dan,
ko, koder sonce hodi,
preprič iz sveta bo pregnan,
ko rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

potisnilo je raven slovenske narodne zavesti v nižino s tem, da se je odpovedalo Prešernu in pahnilo njegov visoki nazor v pozabo. Mladoslovenci so našega genija le deloma dvignili na svoj ščit. Vendar je Prešeren od leta 1866. dalje, ko ga je Stritar z novo izdajo „Poezij“ Slovencem nanovo „odkril“, prehajal bolj in bolj v narodovo last. Prešernov genij je skozi nove rodone pognal slovenstvo v visoko kulturno rast. Pod zastavo Prešernovega imena (je nekoč naglasil Cankar), so hodili vsi naši pesniki in pisatelji, se je razvijala vsa naša književnost do današnjih dni...

Od svojih prvih pesmi do danes je ostal Prešeren v središču slovenskega literarnega življenja kot oblikovalec slovenskega jezika, kot glasnik svobode in napredka in kot pesnik človeške globine.

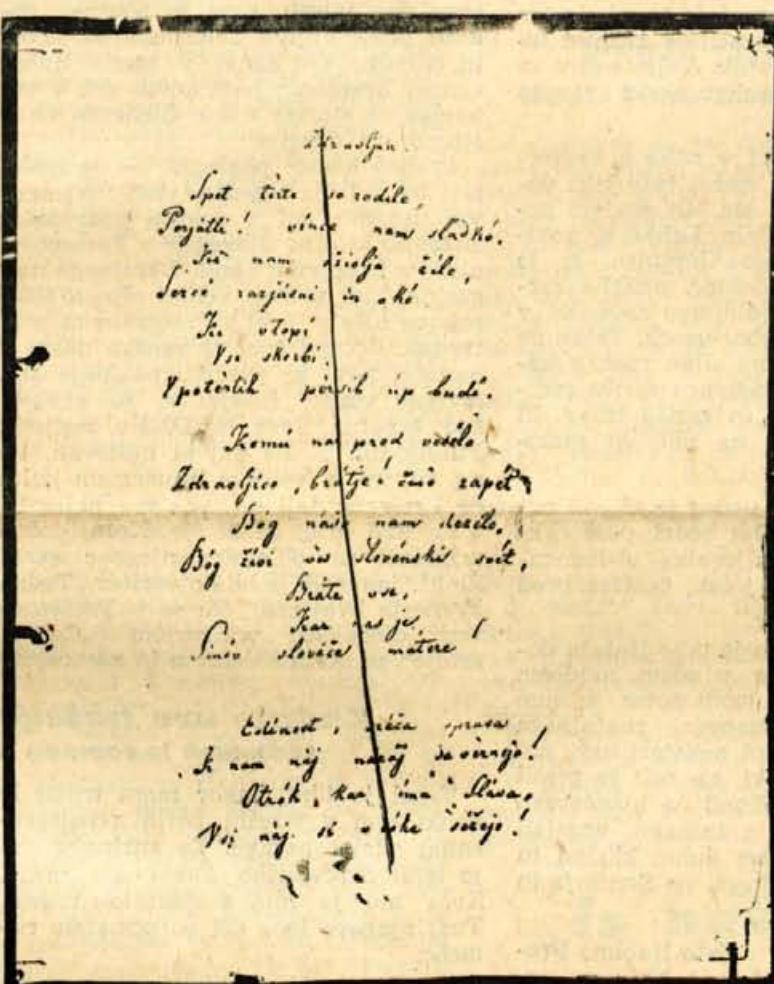
Sredi jezikovnih borb na domačih tleh in sanjarjih panslavizma je Prešeren ostal zvest svojemu najvišjemu narodno kulturnemu načelu: da moraš narodu pisati v njegovem lastnem, najlaže razumljivem jeziku, ako ga hočeš izobraziti. S krepko dediščino svoje gorenjske materinščine obdarovan se je zavedal kulturne naloge izgradnje in kultiviranja slovenskega jezika in je s svojimi mojstrovinami dokazal, kako je treba ustvarjati kulturne vrednote v našem, dotedaj zapostavljenem jeziku. Odločno je zavrnil Zupanov jezični panslavizem in se postavil po robu ilirizmu, z zdravim duhom je zavračal vsako misel na skupni jezik, ki bi slovenščino oropal samobitnosti. To je storil s krepko opombo: „Bolje je biti svinjski pastir, kot ukazovati vsem mrtvim!“ Zmagal je: požlahtil je slovensko besedo, našel v svoji materinščini neslutene izrazne možnosti svoje poezije, — slovenščina mu je postala čudovit instrument, na katerem je operal najvišje vrednote.

Kot pevec-umetnik je zajemal iz svoje globine, iz vsega svojega bitja in doživetja. V njegovi poeziji so odjeknila hrepenevanja človeka, naroda in vsega občestva. Skladen v ubranosti, klasičen po obliku, jeziku in v vsebinu, čustvuječ z velikim srcem, trpečim od lastne bolečine, je zajemal v čerobni krog svoje poezije ves narod in človeštvo, prežarjal je s svojo pesmijo sebe in vnanji svet. Le tako je njegova drobena knjižica poezij postala najdragocenejša last slovenskega naroda in naš prvi prispevek v skupno zakladnico svetovne kulture.

Glasnik svobode in napredka je bil France Prešeren od tistih svojih mladih let, ko je naglasil geslo: „Rábeljne zatret in tirane!“ V Sonetnem vencu je razdeval svojo globoko ljubezen do domovine in v samem srcu tega vanca izreklo gorečo prošnjo po slovenskem Orfeju:

Da bi nam srca vnel za čast dežele,
med nami potolažil razprtje
in spet zedinil rod Slovenščne cele!

Da b' od sladkote njega poezije,
potihnil ves preprič, bilé veselle
viharjev jeznih mrzle domačije!

Zdaj je imel svojo zbrano delo pred seboj. Še pred selitvijo v Kranj, maja 1846, je imel svoje pesmi zbrane in sredi decembra istega leta so bile že natisnjene. Ali tudi izdaja njegovih poezij mu ni prinesla utehe, marveč novorazočaranje. S svojimi pritrganimi „rumenjaki“ je založil tisočdvesto izvodov, prodal pa jih je komaj tristopetdeset; sto jih je razdelil med prijatelje, med redko plast napredne inteligence, ki je od vsega početka vedela ceniti Prešernovo veljavno v žarišču slovenskega preporoda.

V Kranju je z velikim čutom odgovornosti, pravičnosti in dobrotljivosti opravljal svoj poklic. Leto 1848 je prineslo osveženje v tohlo slovensko ozračje. Pesnik je z drhtečim srcem sodobžival meščansko revolucijo v kateri je pozdravljal velike bodoče dni, ki bodo oznanili vsemu človeštvu, vsem narodom zarjo svobode. Svobodoljubni pesnik je tudi na zunaj pokazal svojo prvičnost revoluciji in se pridružil kranjski Narodni gardi kot avditor. Njegova „Zdravljica“, ki jo je bil zložil „ob novini leta 1844“, a jo je cenzura okrnila in je zatorej ni hotel objaviti v Poezijah, je zdaj zagledala beli dan, izšla v Novicah 26. marca 1848 in še decembra isto leto v V. bukvicah Kranjske Čbelice je zadonela velika himna svobodoljubja:

Prijazna smrt predolgo se ne mudi,
ti ključ, ti vrata, ti si srečna cesta,
ki pelje nas iz globočine mesta
tja, kjer trohljivost vse verige zgrudi...

Z bližnjo smrto se je ne le spriznil, marveč se ji tudi sam približal. Rešili so ga. Potem od Vseh svetih 1848 ni šel več iz sobe. Na pol leže, na pol sedé je čakal odrešenja in pri tem še v pogovoru s prijatelji, ki so ga prihajali tolažit, šegav sestavljal svoj nalogi napis, tako preprost, pa vendar prečudno značilen po svoji jedrnatosti: „France Prešeren, doktor nemiren, neveren...“ Dne 6. februarja 1849 je pravil testament, naslednji dan je naslednji dan je nastopila počasna agonia, 8. februarja zjutraj se je poslednjič vzpel v borbi z zaželeno smrtno in izreklo svoje poslednje besede: „Dvignite me, zadušiti me hoče!“ Ob osmih je izdihnil.

V genialnem pojavi Prešernovem, pravi dr. Ivan Prijatelj, je dosegl slovenska duševnost svoj zenit. Iz osrčja slovenske zemlje raste velikan duha v najvišje tedanje svetovno ozračje.

Za Čopom in Prešernom so nastopili v slovenski javnosti Staroslovenci in za temi Mladoslovenci, takratni politični preporoditelji. Delovanje in prizadevanje Staroslovencev je organiziralo in prebudilo slovenski narod na širino,

STOLETNICA PREŠERNOVE SMRTI

Od upapornega pričakovanja v Sonetnem vencu, da se bodo vremena Kranjem zjasnila in jim zasijale mlajše zvezde, se je njegovo svobodoljubje povzpel v Krstu pri Savici v močno programatično izpoved:

Največ svetá otrokom sliši Slave tja bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosto voljo vero in postave.

Od tega slovenskega programa, ki nas vključuje v slovensko skupnost, je bil le še korak do Zdravljice, do vseobsežne himne bratstva in enakopravnosti svobodoljubnih narodov vsega človeštva.

Ko je prišla doba silnega preloma, največja doba in z njo največja preizkušnja slovenskega naroda — doba na-

rodnost-svobodilne borbe — je bil genij Prešeren s svojim narodom, s svojim ljudstvom povsod pričajoč. Spremljal je borbe, bil s partizanskimi borci na pohodih, romal s pregnanci v tujino, bil je tolažnik v ječah in taboričih. Mogoč prvin, ki jih je oznanjal Prešeren, je povzel naš temeljni zakon, naša ustava. Z osvoboditvijo slovenskega in vseh jugoslovenskih narodov pa z osvobajanjem vseh narodov, ki še hrepene po svobodi in se zanjo bore, je nastopila doba, ko praznujemo Slovenci Prešernov smrtni dan kot svoj kulturni praznik. Pod visoko, ljubečo in svobodno zvezdo Prešernovega duha obujamo na Prešernov dan svojo kulturno vest in zavest, da nismo več Kopitarjev in Bleiweisov, temveč Čopov in Prešernov narod.

stvu, da je naletel na puhloglavke, ki jim je bil denar vse, duh pa nič. Zato jim nepremožen pesnik ni tako impoziral kot kramarji in oširji s polnimi mošnjami zlatnikov in srebrnikov. Malomeščanski predsedki tistih časov so se posmehovali liričnim spevom samotnega pesnika. Zato je na take predsediske naletel celo potem, ko je iskal srečo pri preprostem dekletu, Ani Jelovškovi, s katero je imel troje otrok, rojenih iz-

ven zakona. — Ker ni zaupal sreči v življenju z Ano, je ni poročil, pač pa je zanjo in za otroke pošteno in zvesto skrbel do smrti ter se je tudi v tem pogledu izkazal korektnega moža.

Danes, ko nam je Prešernova pesniška in človeška veličina popolnoma razvedeta, smo srečni, da imamo za svojega kulturnega vodnika takega moža, brez mane in strahu, kot so rekali neko najboljšim ljudem.

C. Z.

Kranj v Prešernovem tednu

Mesto Kranj — kraj zadnjih let Prešernovega življenja in njegove smrti je v tednu Prešernovih proslav dalo tudi zunanjji izraz svojemu velikemu spoštovanju do našega slovenskega pesniškega genija. Vsa ta čustva, ki so izražena tudi na zunaj, izkazujojo izročila in ljubezen prednikov, ki so živelii z njim ali v njegovi dobi. Tako s prvim dnevom Prešernovega tedna se je začelo v mestu Kranju — rekli bi — neko tih medsebojno tekmovanje, kdo bo z okrasitvijo svojih izložbenih oken, tovarn in hiš, čimborj izkazal svojo ljubezen do našega Prešerna. Sprehod po kranjskih ulicah, nam v izložbah pokaze presenetljive domislike okrasitev in izsledke do danes v mestu ljubosumno hranjenih pesnikovih del v rokopisu in starem tisku. Sleherno okno tekmuje z drugim.

Povsod kamor pogledaš — je lepše! Naj bo knjižna razstava vseh Prešernovih tiskanih del v izložbi podružnice Državne založbe Slovenije v Prešernovi ulici, v izložbenih oknih Okrajnega magazina, kjer vidimo veliko oljnato sliko rojstne hiše v Vrbi s Prešernovim portretom, drugod spet slovensko dekle v narodni noši, ki pesniku poklanja zlatovorov venec; iznajdljivi so okraski tudi tovarne Save in DES-a, podjetja Putnik itd... Pa kaj bi naštevali, ko pa so vsi z velikim intuazmom kulta do Prešerna dali od sebe vse najlepše.

Pa tudi drugače se je Kranj dobro pripravil na obletnico njegove smrti. Že 31. januarja je bila otvoritev „Tedna Franceta Prešerna“, ko so v Prešernovem gledališču vprizorjeni „Celjski grofje“ za gozdne delavce in nameščen-

ce. 1. februarja so položili vence za stopniki množičnih organizacij, kulturnih društev, sindikatov, šol in oblasti na pesnikovem grobu in odprli razstavo Prešernovih izdaj. V sredo 2. februarja je bil uspel literaren večer v Sindikalnem domu, v četrtek pa glasbeni večer za šolsko mladino. V petek, 4. februarja, je bila predstava „Celjski grofje“, v soboto, 5. februarja pa nadvse uspel koncert pevskega zbora SKUD-a France Prešeren v veliki dvorani Sindikalnega doma. V nedeljo, 6. februarja je bila matineja šolske mladine v Sindikalnem domu, v ponedeljek večer pa podoknica pevskega zbora SKUD-a France Prešeren pred hišo, kjer je umrl pesnik, nato pa svečana akademija v veliki dvorani Sindikalnega doma. Vse prireditve so doživele nadvse lepe uspehe; tako po kvalitetni izbiri in podajanju, kakor tudi množični udeležbi, s katero so prebivalci Kranja dokazali svojo veliko ljubezen do našega Prešerna.

Središče in višek proslav pa bo v torek, 8. februarja. Na ta dan bodo zjutraj šolske proslave, ob 11. uri dopolne sprejem republiškega odbora za proslavo stoljetnice Prešernove smrti. Takrat bomo tudi pričakeli fizičkurne štafete z štafetnimi palicami, ki jih bodo prinesli fizičurniki iz Vrbe, Sv. Ane, Jezerskega in vseh drugih krajin načela našega okraja v pozdrav Prešernu. Nato bo slavnost na Prešernovem grobu: fanfare, govor dr. Antonia Slodnjaka, recitacija, petje — po tej slavnosti pa bo odkritje Prešernovega doprsnega kipa v hiši kjer je pesnik umrl.

Zadnje ure našega največjega pesnika (Odlomek iz romana Ilke Vaščetove o Prešernu)

Trpel je tih, kakor more trpeti le veliki duh v strašni borbi z neizprosnimi silami narave. Že štirinajst dni je ležal nepremično kakor živ mrlč. Koža mu je bila zelenkasto-rumena. Tudi njegove lepe oči so postajale rumene.

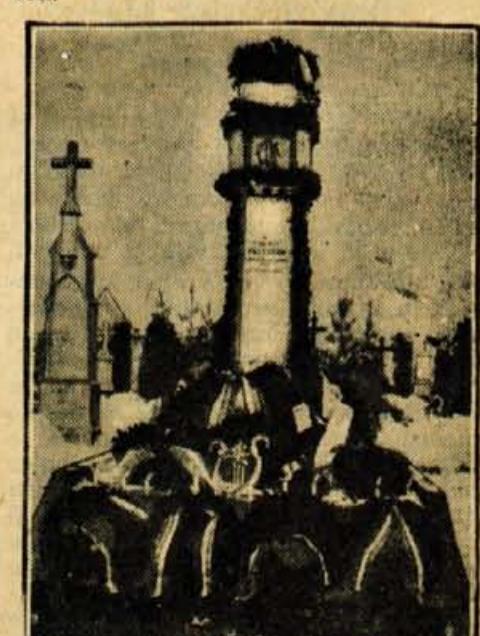
V noči od sedmega do osmega februarja je Prešeren posebno težko dihal. Stric Boštjan je sedel ob njegovi postelji in mu brisal pot s čela. Sestra Katra je prišla v sobo, naložila nekaj polen v peč in rekla stricu:

„Le pojrite spat, stric! To noč bom jaz čula pri Frenetu. Če bo treba, pa Vas pokličem.“ Stric je prikimal in vstal. Katra pa je sedla na stol in se z glavo naslonila na stricevo posteljo. Kmalu se je začulo starčkovo globoko dihanje. A tudi Katro je premagal spaneč. Trdno je zaspala.

Zdajci so se Prešernove oči odprele. Obrnil je pogled na spečo Katro. Ozgane ustne so se mu zganile — a zaprl jih je brez glasu. Silna žeja ga je mučila, toda ni poklical sestre... Naj spi! Naj vti spe! Izmučeni so že — zaradi mene so izmučeni... Naj spe! Saj ne vedo — ne vedo, da se mi bliža... bliža se mi, čutim...“

Prav. Sam hočem biti, sam z njo, odpoljško Večnega Praduha...

Ali mi je ločitev težka? Ne, ni mi težka? Ne, ni mi težka. Poravnal sem vse kolikor je bilo v mojih močeh. — Kako se mi stiska srce!... A ne smem hropeti, ne smem! Nočem jih videti, kako bodo jokali okrog mene... Kako me davi!... O, mati, kmalu bom pri Vas!... Če bi kričal bi mi odleglo. Ne, ne bom kričal. Nočem jih buditi. Sam hočem biti, sam... Ali nisem bil vedno sam???

Prešernov spomenik v Kranju

Ferdo Vesel: — Prešeren

Prav natanko si zunanje Prešernove podobe ne moremo zamisliti. Nobene zanesljive slike nismo: vse so bile napravljene še po pesnikovi smrti po spominu ali po intuiciji. V Prešernovi dobi izum fotografije še ni prodrl v naše kraje; zato smo navezani na pričevanja sodobnikov, predvsem pa priповed Pre-

šernom, vsakdo ga je moral vzljubiti: dobrota in duhovitost sta bili osnovni potezi njegovega značaja. Lahko si predstavljamo ponosnega Gorenjca, ki je kot mlad pravdin doktor, prišel z razpetimi jadri v Ljubljano, zaupajoč v svoj poklicni in osebni uspeh. Težko pa si predstavljamo ono silno moč, s katero se je vzdržal pokoncu spričo razočaranja v ljubezni in spričo težav, ki so se mu stavljale na poti do samostojne advokature.

In to ranjeno srce nam je zapelo pesem, ki nas že sto let bodri, pesem, ki je bila naša spremjevalka v izgnanstvih, tolažnica v ječah, fanfara pred partizanskimi juriši.

Naš Prešeren nam je tako ljub in domač prav zato, ker v njem najdemo vedno znova toliko lepih potez, ki nam ga kažejo kot poštenega, značajnega moža. Ni bil tak kot nekateri naši pesniki in pisatelji, ki so peli in pisali vneto rodoljubno, živelji pa hlapčevsko življenje, se ženili s tujkami, vzgajali svoje otroke v tujem duhu. Mislim tu predvsem na Koseskega, na Stritarja in druge.

Zato ljubimo Prešerna! Njegova pesem ni le lepa, je tudi poštena. Ni se podajal. Zavedal se je, da je dolžan ostati pokoncu — mož, kljub vsem življenjskim neuspehom. Zavedal se je, da je njegova pesem prava in da bo živila večno.

Prešernovo poklicno delo, posebno zadnja leta, ko je živel in delal kot samostojen odvetnik v

Ohranjena Prešernova soba, ki pride v Prešernov muzej v Kranju

šernove sestre Lenke, ki jo je zapisal daljni pesnikov sorodnik Tomo Zupan.

Po vseh teh pričevanjih je bil France Prešeren srednjevisok človek, bolj vitez kot čokat, izrazite glave, z lepim visokim čelom, sivih in iskrnih oči, gostih temnorjavih las in krepko začrtanih obrvi, nekoliko orlovske upognjenega nosu, finih stisnjeneh ustnic in s plitvo jamico sredi izrazite okrogle brade.

Oblečen je bil po tedanji šagi, četudi na obleko ni dosti dal in mu je vse življenje ostalo nekoliko kmečke neokretnosti, čeprav je bil mnogokrat gost v odličnih hišah. Nakitja, verižic ali prstanov, ni nosil; še celo uro je imel brez verižice kar v žepu, češ, da se re-

je prečesto se sliši grda beseda o Prešernovem pivstvu. Stvar je v tem, da le v visoki vrh letne strele, da so tega nevsakdanjega človeka vsi opazili, če je le sedel v družbo. Pil pa je Prešeren vedno zmerno, premišljeval in molčal celo v prav veseli družbi.

Tudi pesnikovo razmerje do žensk nekaterim puritancem ne da spati. V teh primerih je vsepovsod iskati vzroka v njegovih nesrečnih ljubeznih; v dej-

Dvig članarine OF je izkaz političnega dela terenskih aktivistov

Okraini OF odbor je na svojem zasedanju v začetku leta 1948, razpisal tekmovanje med odbori OF z dvig članarine OF, za njeno plačevanje ter dvig števila rednih plačnikov članarine OF. V nadalnjem objavljam rezultate tega tekmovanja in zapovrstni red posameznih odborov OF z naznačenimi številkami doseženih točk od možnih 1.200. Od dosegljivih točk (suma % plačnikov na vsakega člana OF) so dosegli posamezni odbori sledeče točke:

Mavčiče	1200	Rupa	974
Tenetišče	1195	Orehek	972
Senično	1149	Strahinj	971
Trata-Adergas	1128	Tržič	925
Trboje	1665	Sorica	915
Struževje	1153	Rakovca	900
Golnik	1146	Stražišče	950
Sp. Duplje	1144	Križna gora	899
Voklo	1142	Češnjevka	899
Sv. Neža	1130	Bukovca	895
Tupalče	1097	Kranj	893
Sebenje	1092	Sv. Lenart	881
Praprotna pol.	1089	Hotavlje	896
Loka-Kovor	1088	Dvorje	886
Zg. Bela	1058	Zg. Duplje	862
Poženek	1039	Šenčur	867
Zg. Brnik	1035	Zg. Bitnje	857
Goričke	1028	Hrastje	853
Bobovk	1028	Primskovo	824
Ziganja vas	1000	Prebačovo	600
Vinharje	1000	Ledenica	800
Leše	1000	Nemilje	798
Poljane	1000	Preddvor	791
Popovo	999	Ziri	785
Voglige	969	Zvrčke	782
Veterni	995	Britof-Pred.	780
Malenski vrh	990	Kovor	750
Selca	990	Planina	742
Potoče-Mače	984	Olševk	741
Sp. Bela	983	Britof sr. vas	703
Podrečja	982	Davča	700
Smartno	980	Godešič	700
Jezerško	978	Ravne Zalilog	700
Leskovca	976	Nova vas	700
Zalilog	695	Breh-Orehek	392
Retnje	694	Smlednik	361
Zg. Brnik	682	Češnjica	329
Delnice	675	Jamnik	300
Stefanija g.	664	Virmaše	300
Hotemaže	664	Luže	300
Trebija	651	Križe	299
Sv. Ambrož	642	Rudno	296
Potok-Zalilog	639	Visoko	294
Valburga	637	Zapoge	290
Sr. vas-Senč.	631	Žabnica	288
Podlonk	600	Stari dvor	286
Lajše	600	Babni vrh	278
Dragočajna	600	Rakovca	276
Pevno	599	Kokra	272
Šk. Loka	597	Stara Loka	250
Podbrezje	596	Sp. Besnica	200
Dobračeva	595	Sp. Bitnje	200
Pšata	594	Gor. vas	200
Pristava	593	Lom-Poljane	200
Žminec	589	Suha-Predos.	200
Pivka	585	Suha-Kolodv.	200
Binkelj	543	Dorfarje	200

Zborovanje gozdni delavcev v Kranju

Preteklo nedeljo se je vršilo v Kraju zborovanje gozdnih delavcev, ki delajo na državnem in lokalnem področju. Zborovanju so prisostvovali tov. pomočnik ministra gozdarstva LRS Hace Matevž, tov. sekretar okrajnega komiteta KPS Kristan Milan, zastopnik OSS-a in tov. direktor Čarman Valentin. Na zborovanju je obdržal tov. Hace jedrnat govor, v katerem je prikazal veliko važnost in pomen gozdnega gospodarstva in navedel vzroke, zakaj naš plan na tem sektorju ni bil dosegzen ter je pri tem nakazal naloge, ki nastakajo v tekočem letu.

Po njegovem govoru je povzel besedo tov. Kristan Milan, ki je poudaril, da bo uspeh in delo zagotovljeno ako bo povezanost med delavci in sindikalnimi organizacijami ter upravami prav-

vilna. Člani Partije bodo morali od svoje strani pravilno tolmačiti delavstvu pomen našega gozdnega gospodarstva, ki je velik doprinos k socialistični izgradnji za neodvisnost in boljšo bočnost naših ljudi.

Na tem zborovanju, kjer so govorili še o drugih napakah v lanskem letu in pomanjkljivostih pri izvedbi plana, so se mnogoštevilni udeleženci-gozdni delavci seznanili z novimi nalogami plana v letu 1949.

Obveščamo vse naročnike in razpečevalce našega lista, da bomo pošiljanje "Gorenjskega glasu" s prihodnjo številko ustavili vsem, ki ne bi do tega časa poravnali svoje dolgovanje našram listu.

Borba koroških Slovencev - je naša borba!

Ta teden se začno pogajanja za sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo. To pomeni, da je nastopal odločilen čas. Gre za našo Koroško.

Brez dvoma je, da bodo imperialisti, zlasti pa avstrijska reakcija, ki je polna duha zločinskega hitlerizma, poskušali zatreti voljo koroškega ljudstva do priključitve k matični deželi Sloveniji oziroma Jugoslaviji. Naša dolžnost je, da brate onstran Karavank podpremo v njihovi borbi proti zasužnjevanju, v borbi za osnovne človečanske pravice, za pravice proti pangermanskemu zasužnjevalcu in sovražniku slovenskega življa na Koroškem. Naši Korošci nočejo umreti, nočejo ostati še nadalje hlapci in sužnji. To njihovo voljo dokazuje zlasti zadnja narodno osvobodilna vojna, ko so se koroški Slovenci z orožjem v roki uprli Hitlerju in njegovi vojski ter policiji.

Organizirana borba se je vršila od leta 1942, in ni prenehala niti danes. Osvobodilna fronta je bila na Koroškem edina organizacija, ki je pod vodstvom KP organizirala odpor proti fašizmu in so zato danes združene vse svobodljubne sile koroških Slovencev okrog OF. Proti krivičnemu izidu koroškega

plebiscita iz leta 1920 so glasovali koroški Slovenci v teku druge svet. vojne v plebiscitu krvi za osvoboditev izpod tujega jarma in za združitev z ostalimi Slovenci v Jugoslaviji. Jugoslavija z vso pravico zahteva, da se osvobode koroški Slovenci in da se popravijo krivice, storjene v teku zadnjih 100 let z nasilno germanizacijo. Trden mir ne more biti postavljen na rane, ki jih je vsekalo nasilje v najbližji preteklosti, še manj pa sme puščati še naprej dele zaveznih narodov pod jarmom premaganih napadalcev, in to proti njihovi jasno izraženi volji.

Jugoslavija torej upravičeno zahteva in pričakuje, da bo rešeno koroško vprašanje v resnično demokratičnem duhu. Kdor koli bi se namreč poskušal sklicevati na rezultate nasilne germanizacije v teku zadnjih sto let, ta bi se v resnici razkrinkal kot pristaš najhujšega nasilja. Prav zato naši narodi ne odstopajo od upravičene zahteve koroških Slovencev po ujedinjenju z matično deželo LR Slovenijo. Mir ne bi bil mir, dokler se temu ne ugodí. Mi ne zahtevamo ničesar tujega, ampak samo svoje pravice. **Borba koroških Slovencev — je naša borba!**

Pred praznikom žena - 8. marca

Naše žene bodo ta praznik proslavile s tekmovanjem

8. marec je za vse demokratične žene sveta dan mobilizacije novih sil za izpolnjevanje novih nalog, ki utrijejo fronto demokratičnih in miroljubnih sil na svetu. Jugoslovanske žene bodo praznovale letosnji 8. marec v znamenju mobilizacije žena za izpolnjevanje nalog tretjega leta prve petletke, v znamenju borbe za čimprejšnjo izgraditev socializma v naši državi. Glavni odbor AFŽ je napovedal tekmovanje, ki naj ga sprejmejo vse terenski odbori AFŽ. Tekmovalne točke so sledeče:

1. Koliko in kakšnih aktivov bomo postavile v pomoč zaposleni materi?
2. Koliko planov bomo postavile do 10. II. in kateri bodo številčno in kvalitetno najboljši?
3. Koliko žena bomo vključile v frontni studij?
4. Koliko praktičnih tečajev se bo v tem enomesečnem tekmovanju organiziralo?

5. Katera naša organizacija bo sprejela najboljši plan za leto 1949?

6. Koliko prostovoljnega dela bodo opravile žene v mesecu tekmovanja in koliko jih bo sodelovalo?

7. Kateri terenski aktiv AFŽ bo najaktivneje sodeloval v gospodarskih akcijah, bodisi v povečanju posejane zelenjave v letosnji pomlad, v zbiranju novih zadružnih članov, pri pomoči gozdarskemu planu, zbiranju semena itd?

8. Koliko otroških obiskovalk, negovalk, tečajnic za otroška igrišča bomo v tem mesecu pridobile?

9. Kateri odbori bodo pritegnili v to tekmovanje največ žena?

10. Kateri odbor bo vodil o tem tekmovanju najboljšo evidenco?

To tekmovanje velja od 8. II. do 8. III. 1949.

Glavni odbor AFŽ bo nagradil najboljšo okrajsko organizacijo in več najboljših osnovnih organizacij.

Radi preobilice materiala je v današnji številki izostal podlistek: „Nova borba za Kočevski Rog“, ki se bo nadaljeval prihodnjic.

Iz naših krajev in tovarn

USPEH FRONTOVCEV V HRIBOVSKI VASI

Pod Kamniškimi planinami, na vzhodu Krvavca leži mala vasica Sidraž, ki šteje vsega 6 kmečkih posestev. Na svojem vzhodnem frontnem sestanku so vaščani sklenili, da si bodo sami zgradili elektrarno. Tov. Ivan Svatner je prvi sprožil misel za postavitev električne centrale, Havteržev Peter je izdelal veliko mlinsko kolo v obliku turbine, kakor tudi vse načrte za zajezitev potoka Tunščice. Kupili so že mali generator, ki jim bo dajal električni tok. Z delom so začeli v decembri in so do sedaj terenska dela v glavnem opravljena. Od elektrarne do vasice so postavljeni električni drogovci, ves material za napeljavo je pripravljen in čaka samo še elektromonterjev, da izvršijo zadnja dela in povežejo elektrarno z omrežjem. Prostovoljnega dela se je pri tem udeleževalo dnevno deset delovnih moči, ki so do sedaj opravile že nad 1000 delovnih ur. Vasica Sidraž bo v nedeljo 6. februarja proslavljala uspeh svojega socialističnega dela. V vseh njenih hišah in gospodarskih poslopjih bo zasvetila elektrika.

ZELEZNICKI

To nedeljo je LPS v Zelenickih predil lepo uspelo slavnostno akademijo v počastitev Prešerna. O Prešer-

nu, kot človeku, pesniku in revolucionaru, je govoril tov. Martel iz Kranja, nakar so člani LMS podali izbran umetniški program, ki je zajel Prešernovo dela. Posebno dobro je bila podana deklamacija Prešernove pesmi „Krst pri Savici“ (uvod). Udeležba na akademiji je bila polnoštevilna.

PODOBENO V POLJANSKI DOLINI

V nedeljo, 6. februarja, se je v vasi Podobeno vršil prvi občni zbor kmečko obdelovalne zadruge v našem okraju. Prebivalci Volške grape, ki so bili v narodno-osvobodilni borbi med prvimi, ki so prijeli za puške in odhajali v borbo proti okupatorju, so tudi tokrat prvi stopili v borbo za zgraditev novega gospodarstva na naši vasi. Njihova zemlja je sicer borna ampak vsi člani nove obdelovalne zadruge v Podobenu se zavajajo, da bodo samo s skupnimi močmi dobili čim več od nje in s tem doprinesli svoj delež za dvig ekonomike ravni v naši državi. Na občnem zboru je pristopilo v zadrugo 55 članov iz vasi Podobeno, Delnice, Javorje in tudi kmetje iz Vovč se že prijavljajo. Zadružni so dali ime „Mladi vrh“ in izvolili odbor, kateremu na čelu je tov. Stibrelj Silvo kot predsednik, prvo borce narodno-osvobodilne borbe. Poldobno so se pomenili o vsem kako in kaj bodo začeli, da si zgradi novo življenje.

I. kranjska mladinska brigada Franceta Prešerna - dvakrat udarna -

Zvižg vlaka nam je naznani odhod naše brigade, ki je z mladimi silami in voljo do dela odšla v borbo za izgraditev avto-ceste Zagreb—Beograd. S pesmijo in veseljem na ustih smo po dvodnevni vožnji prispeli na svoje mesto in s tem se je začelo novo tovariško življenje. Iste dne je prispela tudi bratska mladinska brigada iz Sandžaka. Že v prvih dneh smo si postali dobri in iskreni prijatelji, kakor nas uči naša Partija. Tovariški odnos do naših bratov iz Sandžaka se je izpremenilo v pravo bratstvo, kjer ni mržnje in ne sekta, marveč sloga, v kateri sta obe brigadi želi lepe uspehe.

Mladinci in mlinke so s ponosom zrli, kako se je na drug dvigala naša zastava, saj je nosila ime našega največjega pesnika in misleca dr. Franceta Prešerna.

Po tritedenskem trudopolnem delu, ko je sleherni mladinec delal z zavestjo, da se mora Prešernova brigada vrniti

domov z uspehom, je v štab brigade prinesel kurir odlok štaba sekcije z naznanilom, da je naša brigada prvič udarna. Z glasnim in burnim hura smo pozdravili ta odlok. S tem dnem se je vnema pri delu še povečala. Odstotki prekoračenih norm so se večali in kmalu je prišla druga velika vest: Prva kranjska mladinska delovna brigada Franceta Prešerna je postala drugič udarna. Ob zaključku akcije pa je bila brigada na sekcijskem zletu nagrajena kot najboljša v fizkulturi — z nočnometno žogo in je dobila priznanje Glavnega štaba MDB na avtocesti Zagreb—Beograd za tovariški odnos s sedanjim bratsko brigado.

Zivljenje v brigadi je bilo pestro in veselo. Potekalo je v krepkem delu in tovarištvu, tako da je neopazno prišel čas odhoda. Prekaljeni z novim duhom smo zavestno korakali pod zastavo, zavedajoč se, da smo častno služili imenu, ki se blesti na njej: — d.r. France Prešeren. — Clan štaba.

Tečaji za poročevalce Krajeynih ljud. odborov

V mesecu januarju so se začeli pri Okr. ljudskem odboru v Kranju tečaji za poročevalce KLO, ki bodo trajali dva meseca. Tečaji so v Škofji Loki.

Tečaj poročevalcev za finance in za predsednike KLO se je že zaključil, sedaj je na sprednu tečaj za poročevalce za kmetijstvo, sledil bo tečaj za gozdarstvo, delo, komunalno gospodarstvo in trgovino.

Ti tečaji so zelo važni za predstavnike krajeynih odborov. Njih namen je, da bi se odborniki seznanili z osnovnimi nalogami, ki so važne za izvajanje gospodarsko-političnih nalog na področju KLO. Na tečajih se predelava snov iz vseh panog našega gospodarstva, zadružništva, prosvete, poleg tega pa se tovariši seznanjajo s stvarmi upravno političnega značaja.

Zanimanje tečajnikov za predavanja je veliko, kar se posebno opaža pri sodelovanju v diskusiji, ko stavljajo razna vprašanja, odpirajo razne probleme in stavljajo predloge z njihovega delovnega področja z namenom, da bi na tečaju čim bolj obogateli svoje znanje, se čim več naučili ter bi tako s pravilnim delom mogli koristiti pri zboljševanju gospodarsko-političnega stanja na njihovih KLO v korist delovnih ljudi. Kot se opaža na teh tečajih, imamo v naših KLO dovolj dobrega kadra,

predanih ljudi, ki pravilno gledajo na naš gospodarsko-politični razvoj, ter so pripravljeni vložiti vse sile za izvedbo socializma na vasi.

Z udeležbo na tečajih pa ne moremo biti zadovoljni. Je še precejšen odstotek KLO, ki ne pokažejo razumevanja za tečaje, ter ne pošiljajo svojih odbornikov nanje. Je pa malomarnost tudi pri odbornikih samih, ki z vsemi mogičimi izgovori opravičujejo izostanek od tečaja, s tem pa škodujejo sami sebi, še več pa uspešnemu delu KLO. Pre malo se zavedajo, da jih je ljudstvo iz volilo za to, da bi s pravilnim delom koristili skupnosti.

Ob zaključku tečaja predsednikov so prisotni poslali resolucijo predsedniku vlade LRS tov. Mihu Marinku, v kateri objavljajo, da bodo pridobljeno znanje prenesli na krajeyne ljudske odbore, v naše vasi ter da bodo vlagali vse sile za izvedbo planov v kmetijstvu in organizacijo kmetijskih obdelovalnih zadrug.

Okrajni izvršni odbor je najboljšim predsednikom KLO (Zapoge, Visoko, Hotavlje, Škofja Loka, Jezersko, Duplejje in Kovor), ki so pokazali največ discipliniranosti in zanimanja, podelil v znak priznanja nekaj dobitih političnih knjig. — M. I.

Učenci v gospodarstvu ob prvem šolskem semestru

(Nadaljevanje iz 4. številke)

Tudi Milan, tajnik sindikata, jim je povedal nekaj klenih napotkov za bodoče in pri teh besedah je moral marsikdo od sramu pogledati v tla.

Predsednik in tajnik sindikata sta odšla. Sedaj pa še nekaj besed o mladinski organizaciji. Organizirani so vsi stodostotno, samo pre malo se zanimajo za delo v mladinski organizaciji; skoro vse od kraja kritizira predsednica mladine. Kar je bilo v prvem semestru slabega, to moramo odpraviti: „Torej takoj na delo, treba je izpopolniti in marsikako reč popraviti v rdečem kotičku.“ pravi predsednica Milka. Kdo bo popravil kljuk pri vratih? Roke se dvignejo med ključavnici. Miha in Jože jo bosta popravila. Treba je napraviti obešalnike. Roko dvigne Andrej, Vili pa bo napravil mizarška dela. Se manjša popravila so, vsi bodo imeli delo, elektrikarji, ključavnici, kovači in mizarji. Sami bodo uredili kotiček, da bo še prijetnejši. Arnež in Ovsenek imata veselje za popravilo radio-aparata. Ko je imel manjše okvare, sta ga popravila sama. Tudi to pot se je Arnež obvezal, da ga bo popravil, če bo potreba. Na sestanku postaja živo. IV. Kongres mladine je pred nami. Pripraviti bo treba

darilo. Pet minut je časa za pravo idejo. Jo že imajo. Padajo različni predlogi, nazadnje se strinjajo, napravili bodo lepo darilo, pri katerem bodo zaposleni prav vsi učenci vseh strok. „Tako je pravilno,“ pravi Milka, „z neprestanim delom, učenjem in zavestno disciplino boste postali vi učenci v gospodarstvu naši bodoči mojstri, obratovodje in sploh naš najboljši bodoči kader.“

Pred zaključkom sestanka se razdelijo med učence še nogavice. Uprava podjetja jim je v preteklem letu pripravila marsikaj: blago za obleke, spodnje perilo, nogavice, že v januarju 1949 pa jim je ponovno dala vsakomur po dva para nogavic, kar je jasen dokaz, da skrbi današnja ljudska oblast za našega učenca vse drugače, kakor je skrbela zanje starja, mačehovska Jugoslavija.

Že so pri vratih. Tovariš Bodlaj bi rad nekaj povedal. Počakajo. „Veste kaj, vajenci,“ jim pravi Lojze, „mnogo jih je med vami, ki ste še vedno pri vajencih, pa ste pričeli z menoj vred hoditi v strokovno-nadaljevalno šolo. Pravim vam, izplača se biti priden, izplača se učiti, ker učite se sami za sebe, ne za šolo ali za tovarno. Lahko vidite, da se izplača, ker sem se jaz že izučil, postal sem kvalificiran delavec, napravil sem izpit, napravil življensko maturo, ki pa

vas še čaka. Pozivam vas, da se učite, da ste marljivi in disciplinirani, da boste odpravili vse slabe ocene. Koncem leta bo pripravila mladinska organizacija precej knjig za obdaritev najboljših.“ Tako jim je povedal Lojze, ko so bili že pri vratih. Lojze je bil še kot vajenec član SKOJ-a, česar se je tudi zavedal in je že preteklo leto postal član KP klub temu, da je bil še vedno vajenec. Pokazal pa se je tudi vrednega, da mu je Partija izkazala to zaupanje.

Vrata se odpro. Iz rdečega kotička odhajajo učenci, nekateri veseli, drugi žalostni, vendar z najboljšo voljo, popraviti se. Popoldne pa, ko je prosto, se jih bo nekaj zopet vrnilo v rdeči kotiček, ki jim obenem nudi tudi razvedrilo, saj v njem najdejo najrazličnejše knjige, šah in druge igre, obenem pa poslušajo radio, ki ga je sindikalna organizacija začasno posodila mladini.

Tako se kujejo v naših podjetjih novi kadri, nova bodočnost naše Titove Jugoslavije. — Š. M.

Šak

JESENICE : KRAJAN
24 in pol : 15 in pol

Koncem junuarja se je vršil na Jesenicah ob prisotnosti večjega števila gledalcev šahovski dvoboje med reprezentancama dveh pomembnih slovenskih industrijskih centrov Jesenicami in Kranjem. Dvoboj se je končal z zasluženo zmago reprezentance Jesenic z rezultatom 25 in pol : 15 in pol.

Na prvih desetih deskah je reprezentanca Kranja premagala Jesenicce s 6 in pol : 3 in pol. Posamezni rezultati so naslednji: Sikošek-Muzlovič remis, Pogačnik-Misjak 1:0, Fajon ml.-Pristov remis, Kos-Štrumbelj remis, Engelmann-Jalen 0:1, Bercič-Pesjak 0:1, Preinfalk II.-Jan 1:0, Kristan Langus 1:0, Beden-Langus II 1:0 in Pirc-Jaklič 1:0. Prvoinovani so člani reprezentance Kranja.

V okviru dvobaaja sta se spoprijeli tudi mladinski moštvi obeh mest. Rezultat srečanja je bil neodločen 4:4.

Tedenška kronika

SPOMINSKI DNEVI

8. II. 1849 — umrl dr. France Prešeren.

9. II. 1943 — je bil pri Ligojni ustrezen pesnik Ivan Rob.

10. II. 1847 — umrl največji ruski pesnik A. S. Puškin.

11. II. 1945 — Sovražnik v treh kolonah prodira iz Železnikov proti položaju Škofjeloškega odreda na Javorju in v treh kolonah iz Poljan. Naši borgi so sovražnika napadli, vendar so se morali zaradi sovražnikove premoči in hudega topovskega ognja po petih urah borbe umakniti. Naši so ubili več Nemcev, med njimi nemškega kapetana.

12. II. 1809 — je bil rojen slavni biolog Charles Darwin.

12. II. 1945 — sovražnik, po številu 500 mož, napade položaje Škofjeloškega odreda na Martinjem vrhu, odkoder je ponoči odbit in je pri umiku pretrpel velike izgube.

13. II. 1944 — napad XXX. divizije na Fojdo pri Čedadu.

13. II. 1945 — deklaracija o delu Krimške konference.

15. II. 1573 — kronanje Matije Gubca.

NOVA ULIČNA IMENA

V mestu Kranju imamo nekaj ulic z neprimernimi imeni, nekaj ulic pa imen sploh še nima. — Zato je sklical MLO v preteklih dneh anketo, na kateri so se sporazumeli zastopniki vseh terenov o preimenovanju nekaterih ulic in trgov. Vodila nas je naša nova stvarnost, ki zahteva, da tudi z imeni ulic počastimo nekaj naših herojev in mučenikov. Odpravili smo tudi vsa nesmiselna imena ter jih nadomestili s primernejšimi. V starem delu mesta pa smo skušali tudi z uličnimi imeni dati svojstveno obeležje. — Nova ulična imena bodo objavljena, čim jih odobri plenum MLO. — C. Z.

DEŽURNA SLUŽBA

Nedeljsko dežurno službo 13. II. 1949 ima dr. Ambrožič, tel. št. 333. Nedeljska dežurna služba traja od sobote od 18. ure do ponedeljka do 6. ure zjutraj. Isti zdravnik vrši v sledenem tednu tudi nočno dežurno službo — imen vsak dan od 20. do 6. ure zjutraj.

DEŽURNA LEKARNA

13. II. 1949 ima Okrajna lekarna — Prešernova ulica.

DEŽURNA TRAFIKA

13. II. 1949 Cegnar Vlad., Titov trg

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

8. II. ob 20. uri A. Linhart: „Ta veseli dan ali Matiček se ženi“. — Slavnostna predstava ob zaključku Prešernovega tedna

KINO KRAJAN

8. — 10. II.: „Zoja kosmodujanska“, sovjetski umet. film.

11.—14. II.: „Tahir in Zuhra“, sovjetski umetniški film.

15.—17. II.: „Kaspiska vrata“ in „Koncert mladih talentov“, s. dok. film.

KINO TRŽIČ

9. in 10. II.: „Zofka“, jug. umet. film.

12. in 13. II.: „Na straži miru“, sovjetski umetniški film.

KINO ŠKOFJA LOKA

11., 12. in 13. II.: „Ališar Navoj“, sovjetski umetniški film.

SEZNAM POROK

dne 5. II. 1949 v Kranju

Sajovic Matija, Predoslje in Modic Minka, Kranj; Balantič Janez, Glinje in Šimnovec Frančiška, Kranj; Berger Marjan, Kranj in Eržen Frančiška, Kranj; Demšar Mihail, Kranj in Grašič Ana, Kranj; Kosmatin Matevž, Predoslje in Strelc Silvestra, Suha; Koban Ivan, Kranj in Mali Marija, Križe; Tičar Jožef, Preddvor in Muhi Marija, Predoslje; Lah Anton, Komenda in Rebolj Albina, Hraše; Rebolj Janez, Hraše in Zupančič Ana, Maladolganoga; Tičar Danilo, Kranj in Bajt Olga, Kranj; Svetelj Jožef, Šenčur in Medved Stanislava, Kranj.

Ob tej priliki so darovali za socialni fond din 2.650.

Olage

OKRAJNO AVTO-TAKSI PODJETJE V KRAJNU

sprejme takoj v službo več šoferjev za osebna vozila in eno samostojno knjigovodstvo. — Ponudbe z potrebnimi dokumenti in kratkim življjenjepisom poslati na OLO Kranj — poverjeništvo za promet.

KRAJEVNA ENOTA RKS PRIMSKOVO

Krajevna enota RKS Primskovo ima svojo redno letno skupščino v ponedeljek dne 14. februarja ob 4. uri popoldne, v osnovni šoli na Primskovem. Obveščamo vse člane RKS Primskovo, da se skupščine udeleže ter prineso s seboj članske izkaznice, katere se jim bodo na novo potrdile.

Za RKS: Tajnik Bizjak V.

OPOZORILO

vsem trgovskim podjetjem in zadrugam!

Poverjeništvo za trgovino in preskrbo ugotavlja, da posamezni trgovski obrati drž. in zadržnega sektorja še do danes niso namestili ustrezače napise na svojih prodajalnah kljub temu, da so bile uprave na to že neštetokrat opozorjene. Ker pa je vsako podjetje dolžno takoj ob pričetku obratovanja namestiti napis, odrejam, da se isto izvrši najkasneje do 28. februarja 1949. Upravnik podjetij, ki do roka temu pozivu ne bodo zadostili bodo klicani na odgovornost.

Poverjeništvo za trgov. in preskrbo